

Tasaisesti kiihtyvä liike

- Tasaisesti kiihtyvässä liikkeessä kappaleen nopeus muuttuu samassa ajassa aina yhtä paljon eli keskikiiktyvyys a_k on millä tahansa aikavälillä vakio (merkitään $a_k = a$)
- (t, v) –koordinaatistossa liikkeen kuvaaja on suora

$$v = v_0 + at$$

- Kiihtyvyys a saadaan fysikaalisena kulmakertoimena.
- Kuljettua matkaa s kuvaa pinta-ala (t, v) – koordinaatistossa.

$$s = v_0 t + \frac{1}{2} at^2$$

v_0 = lähtönopeus
 a = kiihtyvyys (vakio)
 t = kulunut aika

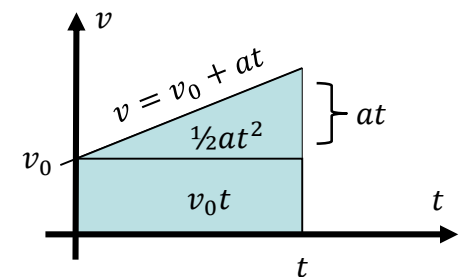
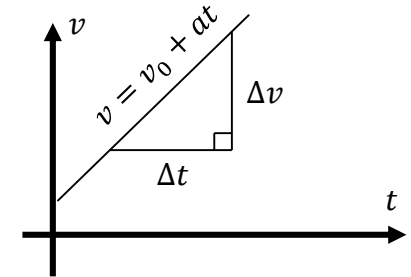
- Keskinopeus *tasaisesti kiihtyvässä liikkeessä* on alku- ja loppunopeuden keskiarvo:

$$v_k = \frac{v_0 + v}{2}$$

Kuljettu matka keskinopeuden avulla on $s = v_k t$.

$$\text{keskikiiktyvyys} = \frac{\text{nopeuden muutos}}{\text{ajan muutos}}$$
$$a_k = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v - v_0}{t - t_0}$$

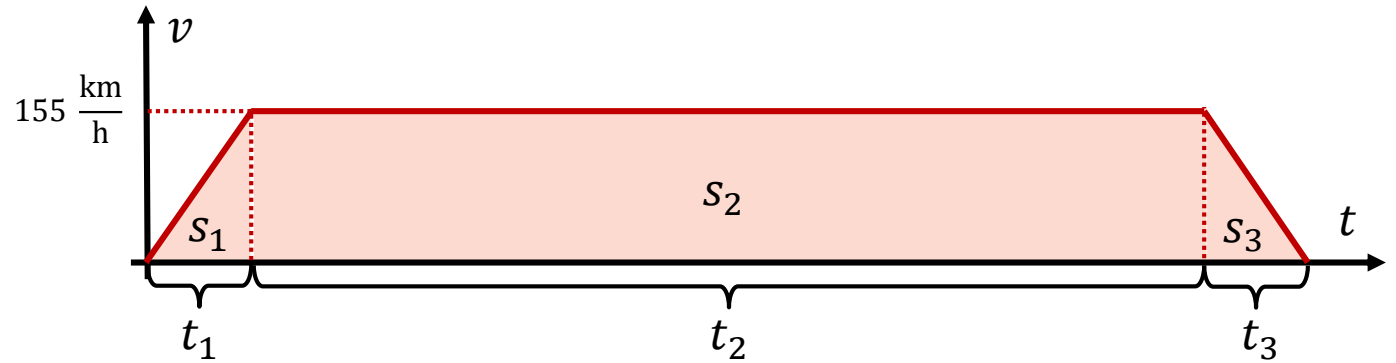
Kaava $v = v_0 + at$ saadaan keskikiiktyvyyden kaavasta, kun $t_0 = 0$ ja $a_k = a$.

Esimerkkitehtävä:

Uutta junatyyppiä testattaessa junan kiihtyvyys ja hidastuvuus ei saa ylittää arvoa $1,1 \frac{m}{s^2}$. Junan nopeus ei saa olla suurempi kuin 155 km/h . Laske lyhin aika, jossa juna voi kulkea 145 kilometrin matkan lähtöasemalta pääteasemalle.

Hahmotellaan tilanne (t, v) – koordinaatistoon:

Lasketaan aika t_1 , joka junalla kuluu huippunopeuteen $v = 155 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ kiihdyttämiseen maksimikiihtyvyydellä $a = 1,1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

Koska liike on tasaisesti kiihtyvää, voidaan käyttää kaavaa

$$v = at_1.$$

$$v = v_0 + at$$

0

t_1

Tästä saadaan

$$t_1 = \frac{v}{a} \approx 39,14 \text{ s}$$

TI-Nspire:

$$v := 155 \cdot \frac{\text{km}}{\text{h}}$$

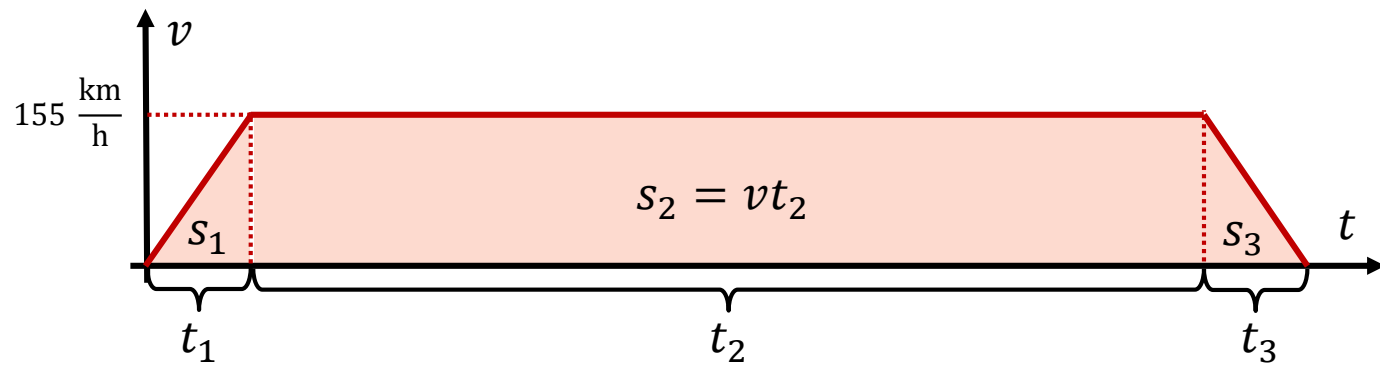
$$43.0556 \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$a := 1.1 \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$1.1 \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$t1 := \frac{v}{a}$$

$$39.1414 \cdot \text{s}$$

Lasketaan tasaisessa kiihdytyksessä (paikaltaan lähdettäessä) kuljettu matka:

$$s_1 = \frac{1}{2} at_1^2.$$

$$s_1 \approx 842,6 \text{ m}$$

$$s = v_0 t + \frac{1}{2} at^2$$

$\uparrow$ $\uparrow$
 0 t_1

TI-Nspire:

$$s1 := \frac{1}{2} \cdot a \cdot t1^2$$

$$842.628 \cdot \text{m}$$

Kuljetun matkan voisi laskea myös keskinopeuden avulla. Tasaisesti kiihtyvässä liikkeessä keskinopeus v_k on alku- ja loppunopeuden keskiarvo:

$$vk := \frac{0+v}{2}$$

$$21.5278 \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$vk \cdot t1$$

$$842.628 \cdot \text{m}$$

Symmetrian perusteella tasaiseen jarrutukseen kuluu sama aika kuin kiihdytykseenkin. Siis $t_3 = t_1$, ja sen aikana kuljetaan sama matka $s_3 = s_1$.

Tasaisella nopeudella kuljetaan siis matka

$$s_2 = 145 \text{ km} - 2s_1 \approx 143,3 \text{ km.}$$

Huippunopeudella $v = 155 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ tähän kuluu aika

$$t_2 = \frac{s_2}{v} \approx 3329 \text{ s.}$$

$$s_2 := 145 \cdot \text{km} - 2 \cdot s_1$$

$$143315. \cdot \text{m}$$

$$t_2 := \frac{s_2}{v}$$

$$3328.6 \cdot \text{s}$$

Voidaan soveltaa kaavaa $s = vt$, koska tässä nopeus pysyy vakiona.

Lyhimmillään matka kestää siis ajan

$$t_1 + t_2 + t_3 = 2t_1 + t_2 \approx 57 \text{ min.}$$

$$2 \cdot t_1 + t_2$$

$$3406.88 \cdot \text{s}$$

$$3406.8833496252 \cdot \text{s} \blacktriangleright \text{min}$$

$$56.7814 \cdot \text{min}$$